

противорѣчие се струпала на главата му и разбива вътрѣшния му миръ: сѣхперничеството, гнѣвътъ, срамътъ, съзнание-то на вината, оскърбената честъ — всичко това избухва мигновено, кога Алберъ го изобличава въ лъжа и приема дуела. Този страшенъ душевенъ потресъ катуря барона. Той умира ^{Сравняване барона съ Плюшкина.} *рицаръ и сѣхперникъ*: послѣднитъ му думи показватъ, че умира вѣренъ на своята страсть.

2. Съвсѣмъ други сѣ дѣйствиата и постѣпки на Плюшкина. Мисълта, че най-нищожното нѣщо ще дотрѣбва въ домакинството и че домакинското око трѣбва да бди навредъ, увеличи Плюшкина въ дреболии, най-послѣ се обръща у него въ страсть — да събира и трупа какъвто сметъ му попадне. Заслѣпенъ отъ страстьта, той се туря въ противорѣчие съ себе си: дреболиитъ го отвличатъ отъ едритъ и цѣнни нѣща, и той, безъ да се досѣти, самиятъ се разорява. Подъ влияние на страстьта Плюшкинъ гледа на всички хора съ недо вѣрие, гледа, като на разбойници и мошеници, които искатъ да го ограбятъ и да живѣятъ на неговъ грѣбъ. Ние не знаемъ, какъ ще свърши живота си Плюшкинъ, ала твърдѣ лесно може да прѣдугадимъ това: стига да му откраднатъ най-нищожната дреболия или да му кажатъ, че е откраднато нѣщо, и тутакси би му принадлежало и би свършилъ отъ душевно вълнение и потресъ, че сѣ го ограбили и разорили. И за Плюшкина и за барона смъртъта се крие въ страстьта имъ. ^{Причината на смъртъта на сѣхперникъ.} И додѣ се щади и не засѣга прѣдмета на страстьта имъ, тѣ не искатъ да знаятъ за нищо, ако ще би да пропадне цѣлъ свѣтъ; засегне ли се прѣдмета на страстьта имъ, за тѣхъ свѣтътъ се свършва.

3. Дватама сѣхперници не прѣдизвикватъ еднакви чувства у насъ. Плюшкинъ изглежда жалкъ, нищоженъ, отвратителенъ човѣкъ; ние се гавримъ надъ него и се смѣемъ, ала смѣхътъ ни е проникнатъ съ съжаление и прѣзрѣние, задѣто така е обезобразилъ и оронилъ човѣшкото си достойнство. Баронътъ съ страшната сила на страстьта възбужда не смѣхъ, а нѣкакво тежко, непоносно и ужасно чувство, а тамъ, дѣто има ужасъ, не може да има ни смѣхъ ни прѣзрѣние. Страстьта, наистина, оронява човѣшкия образъ и на барона, ала тя го не вдребнява и не унищожавя човѣшкитъ му достойнства, както въ Плюшкина, не туря за цѣлъ на живота му дреболии, не го поставя и толкова низко отъ обикновенитъ людие, та про-

Разлика въ впечатленията отъ двата сѣхперника.